

Blachman & Steno

**Det
kolossale
menneske**

Til Henry og Ramona.

8	Forord
10	Tal, før du tænker
20	Steno møder Blachman
28	Meningen med rigdom
36	Vanviddets gymnastiksal
48	Hvad kvinder skal
58	Her kommer det fra
78	Selvkonsumering
92	Drømmen om det fantastiske
104	Kosmisk medbestemmelse
144	Den dekadente socialdemokrat
150	Mit forsinkede generationsoprør
160	Han har fat i noget
182	Den kreative helligdag
190	Byen over byen
192	"X Factor"
204	Gensyn med synagogen
214	To gange femte klasse
228	Geni eller idiot
236	Social skønhed

For

ord

År tilbage konkluderede jeg i en længere nytårstale, lige inden jeg faldt ned fra bordet, og klokken slog 12, at jeg eller andre på et tidspunkt nok skulle overveje at lade mine ord udkomme i bogform.

Thomas Blachman

København 20. september 2008.

År tilbage mødte jeg først Blachmans musikalske univers, dernæst hans visuelle og nu det verbale. Ingen steder er der konventioner at klamre sig til. Heldigvis. Blachman titulerede fra starten selv bogen som en oprørsbiografi. Et af de første mange nye ord han tilførte mit vokabularium. For at indkredse hvordan sådan en skulle tage sig ud, tog vi udgangspunkt i replikker fra hans film *Spurten er gået*, som indleder flere af bogens kapitler. Ud af dem voksede ”Det kolossale menneske”.

Torben Steno, Matteröd, 20. september 2008.

Tal

før du tænker

Jeg så dit arbejde igennem, mens du sov.
Hvem har tid at spille på kærester, der
sidder og falder i søvn over arbejdet?
Jeg sendte også en kopi til banken. De
ringede straks tilbage.

”Vi må håbe, det er det patetiske, der
kommer til at rykke”, lød en bekymret
stemme.

Bogstaverne ligger hen over papiret som
smadret glas.

Jeg forstår det ikke. Det er, som om selve
intentionen løber ud imellem fingrene på
dig, og kun klicheerne bliver tilbage.
At holde op med at elske sig selv er at
blive alle andre end sig selv.

En dråbe blod i et glas vand er nok til at
se, der har været et menneske ... en hel
menneskehed. Hvorfor overgøre alting?
Hvorfor tvinge kunsten til et liv i
sameksistens med livets mest
rædselsfulde realiteter?

Når alt kommer til alt, sympatiserer ingen
med det rædselsfulde!

Blachman, hvorfor skal vi håbe på, at det er det patetiske, der kommer til at rykke? Hvordan kan det være, du besynger det ord, de fleste danskere forbinder med noget negativt, højtideligt og latterligt?

Det patetiske rum er det fri menneskes dagligstue. Her kan vi slippe det ubearbejdede, den uforberedte sitrende energi løs. Her kan man kun begå den fejl ikke at begå nogen. Det er rædselsvækkende, så bange vi er blevet for at begå fejl. Personligt skynder jeg mig altid at signere mine fejl, som havde jeg selv fundet på dem, naturligvis. De bedste ideer er ofte fejl, en åben dør imellem det yderste og det inderste.

Det patetiske kommer i fremtiden til at spille en større rolle, fordi det indeholder muligheden for at fabulere. At oversætte en følelsesimpuls til tale, det er det, det handler om. At få sagt alt det, der ligger i nærheden af det, vi føler, for at finde ud af, hvad vi tænker. Hvorfor fedte med sig selv? Hvorfor ikke få det hele med? Personligt evner jeg ikke at tænke, medmindre jeg starter en talestrøm, hvori jeg kan frasortere og dementere det, jeg bestemt ikke mener.

Jeg er med på, at vi er bange for at begå fejl. Men hvad patetisk er der over at slippe galskaben løs? Og hvad er det skønne ved det patetiske? Er jeg galt på den, når jeg tænker på det storladne og svulstige?

Har du aldrig som heteroseksuel følt en vis misundelse over for de homoseksuelle?

Måske, mine tanker rammer først den for længst afdøde store gymnast Niels Bukh. Han var både nazist og bøsse.

At kunne give sig hen til det lapsede, det krukke, det dramatiske og hysteriske. Ja, det patetiske. Den geniale frigørelse, som slet ikke har noget med seksuel frigørelse at gøre. Det er selve modet, som er så misundelsesværdigt. Folk, der

tør blive den, de gerne vil være, bliver ganske enkelt den, de gerne vil være. Den geniale vej er et bevidst valg. Jeg siger ikke, det er nemt og uden forhindringer. Et af de almindelige handicap i vores kultur hedder forældre. Forældre, der ikke værdsætter deres børns lyst til at satse stort i stedet for småt. Leonard Bernsteins far modarbejdede konstant sønnens musikalske interesser. Faren var som besat af tanken om, at sønnen skulle overtage hans virksomhed. Men som han senere sagde til sit forsvar: "Hvordan fanden skulle jeg kunne vide, han ville blive Leonard Bernstein?"

Vi ved ikke, hvem hinanden bliver. Det eneste, vi kan gøre, er, at lade hinanden blive.

Og så lod vi hinanden være et øjeblik. Jeg kiggede ned på det sydlige Norge fra min vinduesplads i flyet på vej fra Kastrup til Keflavik på Island. Blachman lukkede øjnene. Det var tirsdag den tredje juni, og jeg tænkte, at det ikke var så underligt, hvis han var lidt udmattet og havde behov for at bruge flyveturen til at synke ind i en meditativ tilstand oven på mange måneder i centrum for umættelig opmærksomhed. Alle, lige fra forlystelsesparken Bon-Bon Land til Det Teologiske Fakultet på Københavns Universitet, ville have fat i ham. Telefonen ringede ustandseligt. Midt i al virakken skulle han så lige producere et album med Heidi og færdiggøre et andet sammen med Kasper Winding. Men det blev en kort blunder.

Men hvem fanden er jeg? Er jeg et geni eller en idiot? Det første forekommer mig sjovere, det andet dog mere praktisk anvendeligt, som landet ligger. Når jeg ikke taler, kan jeg som sagt ikke tænke en tanke. Kun multidiaktionelle hyletoner og rytmer. En evindelig rastløshed i legemet, som én til én lader sig transskribere til musik.

Hold da helt op. Nu hoppede vi direkte op på den helt store klinge. "Multidiaktionelle", det ord havde jeg aldrig nogensinde hørt før.

Hvad er budskabet til dem på bagerste række?

En af mine mange fordele er, at halvdelen af mig sidder på bagerste række. Den anden sidder på allerførreste række og råber, at medmindre det er genialt, det jeg kommer med, skal jeg holde min kæft. Den enes overjeg er en grøn drage, den andens er en grøn Tuborg.

Er det genialt, det du lige er kommet med?

Tro mig, valget er dit eget. Geni eller idiot, vælg selv hvem fanden du vil være.

Godt så. Det er noteret. Men hvorfor er du så sikker på, at det patetiske kommer til at rykke i de kommende år?

Min generation har et regnestykke, der endnu ikke er gjort op. Et forsinket generationsoprør. Mit udvidede patetiske begreb er amerikansk olie, der gør det muligt at fordøje denne ellers ynkelige erkendelse af, at du og jeg først nu med denne bog ankommer til vores egen tid i et væld af nye ideer, som kan revitalisere vores samfund til noget mere og bedre end bare velfærdsstaten "Version 2".

I et ti år gammelt interview med Euroman talte du om et generationsopgør, der er udeblevet. Er opgøret en besættelse for dig?

Det er ikke min opgave at holde regnskab med, hvad jeg siger, og hvornår jeg siger det. Folk kommer tit til mig for at spørge mig om ting, jeg har sagt. Ofte aner jeg ikke, hvad fanden det er, de fabler om. Jeg kan jo ikke svare på, hvorfor fremtiden har taget bolig i min skikkelse. Hvad jeg for tre måneder siden knap nok kunne more mig over, fungerer nu som en praktisk foranstaltning. Jeg henviser her til mange fanklubber, hvor folk i tusindvis hjælper hinanden med at huske og tolke alt det, der er kommet fra mig.

Det kommer dog ikke bag på mig, at jeg allerede for ti år siden så, hvad der måtte komme til mig senere. Det er jo netop det, der er glæden ved kun at tale om de ting man selv har fundet ud af. Som dansende nymfer i aftentågen vender relevansen af mine erfaringer tilbage til mig og fortrænger udløbsdatoen.

Bogfør denne udtalelse som en erfaring forud for mit generationsoprør:

Sig kun de ting, du selv har fundet ud af.

For hvis alt, hvad jeg siger, er sagt af andre før mig, hvem er det så, der taler? Mine forældre, deres forældre?

Min generation vil i den kommende tid få en historisk chance for at forløse tidsånden i fællesskabets interesse og skabe verdens mest visionære demokrati. Der gemmer sig i os en latent positiv energi, som vores land – som det tager sig ud nu – er blevet for småt i ånden til at tilfredsstille. Vores forfængelighed efter at sætte vores egne spor er dog vores mest realistiske håb. Der er i min generation en dybt indforstået aftale om at efterlade et mere genialt samfund til vores børn. Det er for en gangs skyld ikke mig, der er foran, og de andre, der er bagefter. Det er ikke fremtidens ånd, der blæser i mit bryst, men nutidens.

Min generations forsinkede oprør er altså, hvad Danmark kan glæde sig til. Intet problem overstiger den energi, der venter på at løse problemet. Det hele kommer til at starte med, at vi holder op med at lade som om. Det, at lade som om, er en form for kollektiv sindssyge. Instruktøren er for længst skredet. Teateret er lukket. Kun skuespillerne render rundt i gaderne og prøver at kurtisere et udefinerbart katastrofehungrende publikum. Mens tårerne løber på indersiden af kinderne, lader vi alle, som om vi har nok i vores eget projekt, bare fordi alle andre lader, som om at de har nok i deres. Bag denne simple erkendelse gemmer der sig en helt ny tid. Bogfør venligst denne udtalelse som en erfaring forud for mit generationsoprør:

Alle lader vi som om, vi har nok i vores eget projekt, bare fordi alle andre lader som om, de har nok i deres.

Det var det, jeg så, da jeg tre år i træk gik rundt med min søn i klapvogn i det indre København, mens jeg ventede på resultatet af Velfærdskommissionens anstrengelser. Et resultat, jeg altid vil huske som et af mit livs helt store skuffelser. Jeg indså da i al beskedenhed, at jeg ville blive den nål i høstakken, der skulle prikke det nødvendige hul i den ballon af overophobet, indespærret energi, som min generation rummer.

Jeg er nemlig umulig at fastholde som skydeskive for de gængse fordomme – noget, der ellers har udviklet sig til lidt af en selskabsleg i de fleste hjem. Sandheden er, at jeg aldrig mister overblikket over mig selv. Naturligvis har jeg et opsvulmet ego og følelsesliv. Men går man tættere på, finder man ud af, at alle kontraster har bevidst bo i mit indre. Ingen stereotyp slipper forbi mit stille, forfængelige krav til det multifacetterede. En erkendelse, jeg har fra musikken, nemlig at sandheden ligger i kompleksiteten. Glæden ved ikke kun at operere inden for den æstetik, der tilhører moden, er, at man finder ud af, at der er mere at komme efter i disse tider.

Selvom Blachman er en uforudsigelig mand, så overraskede det mig alligevel, at lige netop han havde så store forventninger til, hvad Velfærdskommissionen ville komme op med. En gruppe økonomer, jurister og cand.politer, som regeringen havde bedt om at analysere velfærdsstatens svagheder og byde ind med løsninger på fremtidens problemer, plejer ikke at være sprudlende, overraskende læsning. Og Anders Fogh Rasmussen, der selv havde bestilt rapporten, brugte ikke mange minutter på at affærdige dens konklusioner.

Hvorfor havde du så store forventninger til Velfærdskommissionen?

Velfærdskommissions rapport var et kæmpe antiklimaks på en årelang velfærdsdebat, som kun bevægede sig rundt om den varme grød, men aldrig opfandt den varme grød.

Euforiseret af forelskelse i mit første barn var jeg for trætt til at deltage i nogen form for skænderi og deltog derfor ikke i debatten. Jeg stod ellers med selve den varme grød i halsen og var ved at kvæles i dens ufatteligt enkle, logiske skønhed.

Du må forstå, sjældent har et menneske haft en kortere landingsbane til det virkelige liv end mig. Mit hyperaktive arbejdsraseri i 90'erne var med ét forbi. Jeg begyndte at ræsonnere over min egen skæbne: "Hvor går man hen, når man har en god ide?" Jeg er blevet klogere i dag og sander, at ytringsfriheden i dette land begrænser sig til dem, der har den i forvejen.

Jeg husker, at jeg i den periode foreslog et tv-produktionsselskab at lave et program kaldet "Naiv?", hvor seerne kunne sms'è om, hvorvidt de syntes, at en politisk ide var naiv eller ej. Jeg ville selvfølgelig gerne have haft de første ti programmer for mig selv. Direktøren for selskabet fortalte mig, at ingen seere på DR1 gider høre folk snakke. Han foreslog, at jeg lavede et radioprogram i stedet. Selskabet var Blu, som senere sammen med DR oplevede deres største succes nogensinde med "X Factor". Der blev godt nok sunget, men der blev sateme også snakket. Jeg fik i hvert fald sagt noget. Og det, jeg ikke fik sagt, lover jeg nok skal komme fra mig i denne bog.

Men lad os lige sætte tempoet lidt ned først. Inden jeg tager af den tid, jeg har sat af til at tømme mit legeme for toner, skal der prikkes hul på den enorme samfundsboble af indespærret energi. Det er det, min oprørsbiografi skal handle om. Vil man ændre på sig selv, må man ændre på samfundet først.

Det er fandeme en attraktiv tekst, den her! En mand, der siger ting, du ikke har hørt før. En mand, der ved, han har ret!

En klassisk Blachman-landing. En kunstner skal jo føle, han har ret. Bortset fra Tjekkiets tidligere præsident Vaclav Havel er der vist ikke mange kunstnere, der har succes som politikere. Men siden Blachmans politiske udmeldinger indfandt sig midt i al underholdningen, er der mange, der godt kunne tænke sig at se ham på den politiske arena.

Har du fået politiske ambitioner?

I hundreder af fora på nettet diskuterer man, hvad helvede jeg mener med mit begreb social skønhed. Jeg hørte mig selv sige ordene i en samtale med Jes Stein Pedersen i "Deadline Anden Sektion" på DR2.

Tv-avisen stod og ventede på mig uden for studiet sammen med en mobbekonsulent, der ville have sat en stopper for min taletid i DR. Umiddelbart derefter skulle jeg over i et tredje studie og lave "X Factor" direkte. Jeg kunne ikke overskue en uddybning af en ordkombination, jeg aldrig selv havde hørt før.

Har du været på nettet for at finde svaret?

Nej, jeg googler aldrig mig selv. Min far er til gengæld en meget omhyggelig mand på nettet.

Jeg kan kun nærme mig dette organisk distingverede begreb med en vis ærefrygt. Dog vil jeg umiddelbart mene, at social skønhed er resultatet af den forandringsvillighed, som netop bør være en mulighed i dette lille land for at eksperimentere med sit demokrati i en ambition om at løse sine egne problemer! Social skønhed er den vare, jeg pålægger Danmark at udvikle og fremstille til eksport til resten af verden.

Lad det nu blot være anslaget til senere uddybelse.

Du ville ikke helt ud med, om du har politiske ambitioner. Eller er det bare din kunst, du vil politisere? Er det det, du mener med at tvinge kunsten til et liv i sameksistens med livets mest rædselsfulde realiteter?

Aldrig har kunstneren haft det bedre med alt andet end sin kunst. Men tab ikke modet. Her kalder jeg til indsigt og fordybelse. Kunsten er blevet til kunsten at leve. Kunstneren skal indse, at han/hun ikke er andet end et socialt eksperiment, en repræsentant for en menneskelig pionertilstand, der har det opdrag at finde ind til selve meningen med alting. Hvad gør et menneske, der for første gang i verdenshistorisk perspektiv får al tid og frihed til sig selv uden at gå til grunde? Den ultimative frihed, den unge kunstner føler, har den aldrende kunstner for længst opdaget bare er en forudbestemt lempelse af reglerne fra statsmaskineriet. På samme måde som pressen selv skaber de flamboyante nødvendigheder, som ellers til enhver tid vil mene, de har skabt sig selv. Se på mig! Kunstneren skal spille den rolle i det danske samfund, som Danmark skal spille i resten af verden!

Undskyld mig. Altid når jeg nærmer mig essensen, skal jeg tisse!

Sådan flød de helt frie ord over Nordatlanten inden vi mellemlandede på Island. For en måned siden havde Blachman betroet mig, at ordene som regel kommer lettest til ham, når der er fem tændte kameraer omkring ham. Uden dem måtte vi altså gøre noget drastisk for at kalde budskaberne frem, nu vi skulle have Blachman i bogform.

Vi må væk. Vi tager en tur til New York. Min ungdoms første mentale erektion, sagde han et par uger før. Hvis byen kunne inspirere ham lige så meget som en Boeing 757, var der vist ingen grund til at savne kameraernes nærvær.